



**КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансового менеджменту,
протокол № 6 від "9" січня 2020 р.
Зав. кафедри _____ **проф. Ситник Н.С.**
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

освітній ступінь: бакалавр

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент кафедри
фінансового менеджменту, к.е.н., доцент

ЛЬВІВ 2020

Конспект лекції № 1, 2, 3, 4

Тема 1. Характеристика місцевих бюджетів

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Економіки і фінанси суб'єктів підприємництва, Публічні фінанси, Фінанси, гроші і кредит], передую [Регіональна економіка, Бюджетна система, Аудит і оцінювання управлінської діяльності, Державний аудит].

Мета лекції: вивчити об'єкт, предмет і завдання навчальної дисципліни «Фінансове забезпечення територіальних громад», сутність та функції бюджету, місцевого, зокрема, бюджету, принципи його побудови, складання проекту бюджету, критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами, терміни планування бюджетів ОТГ та особливості фінансування органів місцевого самоврядування європейських країн.

План лекції (навчальні питання):

1. Сутність та роль бюджету в соціально-економічних процесах
2. Місцеві бюджети у бюджетній системі України
3. Єдність бюджетної системи і особливе місце в ній місцевих бюджетів
4. Принципи бюджетної системи України
5. Бюджетна класифікація та її склад
6. Бюджетний процес: основні стадії
7. Учасники бюджетного процесу
8. Місцеві бюджети: складання, розгляд, прийняття, виконання та звітність
9. Особливості формування бюджетного календаря в ОТГ
10. Складання проекту бюджету
11. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами
12. Терміни планування бюджетів ОТГ
13. Звітність про виконання місцевих бюджетів
14. Особливості фінансування органів місцевого самоврядування європейських країн
15. Перспективи інтеграції України до Європейського союзу в галузі місцевого самоврядування

Опорні поняття: бюджет, місцеві бюджети, бюджетна система, принципи бюджетної системи, бюджетна класифікація, учасники бюджетного процесу, бюджетний календар, ОТГ, проект бюджету, видатки і доходи, планування бюджету, звітність про виконання місцевих бюджетів, органи місцевого самоврядування, місцеве самоврядування.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Розкрийте економічну сутність бюджету та місцевого бюджету.
2. Сутність та роль бюджету в соціально-економічних процесах.
3. Визначити основні принципи бюджетної системи України
4. Зміст бюджетної класифікації та її склад
5. Зміст бюджетного процесу та його основні стадії
6. Особливості формування бюджетного календаря в ОТГ
7. Процес складання проекту бюджету
8. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами
9. Терміни планування бюджетів ОТГ
10. Звітність про виконання місцевих бюджетів

11. Особливості фінансування органів місцевого самоврядування європейських країн
12. Перспективи інтеграції України до Європейського союзу в галузі місцевого самоврядування
13. Дискусійні питання.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі № 1 та Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх виконання по темі № 1.

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент
кафедри фінансового
менеджменту, к.е.н., доцент

(підпис)

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Конспект лекції № 5, 6

Тема 2. Загальний фонд місцевого бюджету

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Економіки і фінанси суб'єктів підприємництва, Публічні фінанси, Фінанси, гроші і кредит], передую [Регіональна економіка, Бюджетна система, Аудит і оцінювання управлінської діяльності, Державний аудит].

Мета лекції: вивчити загальну характеристику доходів і видатків місцевих бюджетів, джерела і склад доходів місцевих бюджетів та проаналізувати виконання місцевих бюджетів за доходами.

План лекції (навчальні питання):

1. Загальна характеристика доходів і видатків місцевих бюджетів
2. Джерела і склад доходів місцевих бюджетів
3. Дохідна частина загального фонду місцевого бюджету
4. Видатки загального фонду місцевого бюджету
5. Операції за платежами до загального бюджету
6. Аналіз виконання місцевих бюджетів за доходами

Опорні поняття: доходи і видатки, місцевий бюджет, загальний фонд, виконання місцевих бюджетів за доходами.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Розкрийте економічну сутність доходів і видатків місцевих бюджетів.
2. Сутність дохідної частини загального фонду місцевого бюджету.
3. Проаналізувати дохідну частину загального фонду місцевого бюджету
4. Визначити основні видатки загального фонду місцевого бюджету.
5. Зміст операцій за платежами до загального бюджету
6. Сучасні проблеми аналізу виконання місцевих бюджетів за доходами
7. Моделі реорганізації системи регулювання та нагляду в Україні в контексті євроінтеграційних процесів
8. Дискусійні питання.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі № 2 та Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх виконання по темі № 2.

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент
кафедри фінансового
менеджменту, к.е.н., доцент

(підпис)

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Конспект лекції № 7

Тема 3. Спеціальний фонд місцевого бюджету

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Економіки і фінанси суб'єктів підприємництва, Публічні фінанси, Фінанси, гроші і кредит], передуює [Регіональна економіка, Бюджетна система, Аудит і оцінювання управлінської діяльності, Державний аудит].

Мета лекції: вивчити теоретичні основи щодо класифікації доходів спеціального фонду місцевого бюджету, видатків загального фонду місцевого бюджету, охарактеризувати сутність бюджету розвитку та проаналізувати операції за платежами спеціального фонду бюджету.

План лекції (навчальні питання):

1. Доходи спеціального фонду місцевого бюджету
2. Видатки загального фонду місцевого бюджету
3. Бюджет розвитку
4. Операції за платежами спеціального фонду бюджету

Опорні поняття: місцевий бюджет, доходи спеціального фонду місцевого бюджету, видатки загального фонду місцевого бюджету, бюджет розвитку, операції за платежами спеціального фонду бюджету.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Розкрийте економічну сутність доходів спеціального фонду місцевого бюджету
2. Розкрийте економічну сутність видатків загального фонду місцевого бюджету
3. Сутність бюджету розвитку
4. Проаналізувати операції за платежами спеціального фонду бюджету
5. Дискусійні питання.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі № 3 та Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх виконання по темі № 3.

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент
кафедри фінансового
менеджменту, к.е.н., доцент

(підпис)

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Конспект лекції № 8, 9, 10

Тема 4. Міжбюджетні відносини

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Економіки і фінанси суб'єктів підприємництва, Публічні фінанси, Фінанси, гроші і кредит], передую [Регіональна економіка, Бюджетна система, Аудит і оцінювання управлінської діяльності, Державний аудит].

Мета лекції: вивчити теоретичні основи щодо правового регулювання міжбюджетних відносин, розглянути концепції реформ системи міжбюджетних відносин в Україні, вивчити поняття та види міжбюджетних трансфертів, дотації вирівнювання та субвенції, проаналізувати проблеми економічної ефективності бюджетного вирівнювання в Україні та його механізм вирівнювання за рахунок дотацій, порядок та умови надання субвенцій.

План лекції (навчальні питання):

1. Правове регулювання міжбюджетних відносин
2. Розвиток концепцій реформи системи міжбюджетних відносин в Україні
3. Розмежування видатків між бюджетами.
4. Розрахунок видатків, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів
5. Поняття та види міжбюджетних трансфертів.
6. Дотації вирівнювання.
7. Субвенції.
8. Проблеми економічної ефективності бюджетного вирівнювання в Україні
9. Механізм вирівнювання за рахунок дотацій
10. Порядок та умови надання субвенцій

Опорні поняття: бюджет, міжбюджетні відносини, правове регулювання міжбюджетних відносин, концепції реформи системи міжбюджетних відносин в Україні, видатки, міжбюджетні трансферти, дотація вирівнювання, субвенція, економічна ефективність бюджетного вирівнювання в Україні, механізм вирівнювання за рахунок дотацій

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Розкрийте економічну сутність правового регулювання міжбюджетних відносин.
1. Аналіз концепцій реформи системи міжбюджетних відносин в Україні.
2. Сутність розмежування видатків між бюджетами.
3. Розрахунок видатків, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів
4. Визначити проблеми економічної ефективності бюджетного вирівнювання в Україні
5. Провести оцінювання механізму вирівнювання за рахунок дотацій
6. Розглянути моделі оцінки капітальних активів.
7. Розкрийте економічну сутність дотації вирівнювання.
8. Розкрийте економічну сутність субвенції
9. Зміст поняття та види міжбюджетних трансфертів.
10. Розглянути основні методи порядку та умов надання субвенцій
11. Дискусійні питання.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі № 4 та Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх виконання по темі № 4.

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент
кафедри фінансового
менеджменту, к.е.н., доцент

(підпис)

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Конспект лекції № 11

Тема 5. Бюджет орієнтований на результат

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Економіки і фінанси суб'єктів підприємництва, Публічні фінанси, Фінанси, гроші і кредит], передую [Регіональна економіка, Бюджетна система, Аудит і оцінювання управлінської діяльності, Державний аудит].

Мета лекції: вивчити теоретичні основи щодо застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі, охарактеризувати гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні та проаналізувати бюджетні програми ОТГ.

План лекції (навчальні питання):

1. Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі
2. Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні
3. Бюджетні програми ОТГ

Опорні поняття: програмно-цільовий метод, бюджетний процес, гендерно-орієнтоване бюджетування, бюджетні програми ОТГ.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Провести загальну характеристику застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі.
2. Розкрийте економічну сутність гендерно-орієнтованого бюджетування на місцевому рівні.
3. Зміст бюджетних програм ОТГ.
4. Дискусійні питання.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі № 5 та Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх виконання по темі № 5.

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент
кафедри фінансового
менеджменту, к.е.н., доцент

(підпис)

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Конспект лекції № 12, 13

Тема 6. Фінансування проектів розвитку ОТГ

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Економіки і фінанси суб'єктів підприємництва, Публічні фінанси, Фінанси, гроші і кредит], передую [Регіональна економіка, Бюджетна система, Аудит і оцінювання управлінської діяльності, Державний аудит].

Мета лекції: вивчити теоретичні основи щодо фінансування проектів розвитку ОТГ з державного фонду регіонального розвитку, розглянути альтернативні джерела та фінансові ресурси комунальних підприємств.

План лекції (навчальні питання):

1. Фінансування проектів розвитку ОТГ з державного фонду регіонального розвитку
2. Альтернативні джерела
3. Фінансові ресурси комунальних підприємств

Опорні поняття: ОТГ, фінансування проектів розвитку ОТГ, державний фонд регіонального розвитку, альтернативні джерела, фінансові ресурси комунальних підприємств.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Розкрийте економічну сутність фінансування проектів розвитку ОТГ з державного фонду регіонального розвитку.
2. Проаналізуйте альтернативні джерела.
3. Зміст фінансових ресурсів комунальних підприємств.
4. Дискусійні питання.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі № 6 та Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх виконання по темі № 6.

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент
кафедри фінансового
менеджменту, к.е.н., доцент

(підпис)

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Конспект лекції № 14, 15, 16

Тема 7. Бюджетний контроль і моніторинг

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Економіки і фінанси суб'єктів підприємництва, Публічні фінанси, Фінанси, гроші і кредит], передую [Регіональна економіка, Бюджетна система, Аудит і оцінювання управлінської діяльності, Державний аудит].

Мета лекції: вивчити сутність та завдання бюджетного контролю, види, форми та методи бюджетного контролю, його правове регулювання повноважень суб'єктів бюджетного контролю, розглянути поняття та види порушень бюджетного законодавства, заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, аудит ефективності виконання бюджетних програм та бюджетний моніторинг.

План лекції (навчальні питання):

1. Сутність та завдання бюджетного контролю.
2. Види, форми та методи бюджетного контролю.
3. Правове регулювання повноважень суб'єктів бюджетного контролю.
4. Поняття та види порушень бюджетного законодавства.
5. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства.
6. Аудит ефективності виконання бюджетних програм
7. Бюджетний моніторинг

Опорні поняття: бюджетний контроль, методи бюджетного контролю, правове регулювання, повноваження суб'єктів бюджетного контролю, порушення бюджетного законодавства, заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, аудит ефективності виконання бюджетних програм, бюджетний моніторинг.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Розкрийте економічну сутність та завдання бюджетного контролю.
2. Види, форми та методи бюджетного контролю.
3. Сутність поняття та види порушень бюджетного законодавства.
4. Визначити основи правового регулювання повноважень суб'єктів бюджетного контролю.
5. Проаналізувати заходи впливу за порушення бюджетного законодавства
6. Зміст бюджетного моніторингу
7. Сутність аудиту ефективності виконання бюджетних програм
8. Дискусійні питання функцій фінансів.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі № 7 та Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх виконання по темі № 7.

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент
кафедри фінансового
менеджменту, к.е.н., доцент

(підпис)

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Податковий кодекс України від 03 лютого 2013 р. № 2755-17. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11 (із змінами і доп.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин : Закон України від 28 грудня 2014 року № 79-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/79-19>.
5. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України від 14.11.2019 № 294-IX [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20>.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
7. Про засади державної регіональної політики від 5 лютого 2015 № 156-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
8. Про затвердження складових програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів : наказ Міністерства фінансів України від 20 вересня 2017 року № 793 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1197-18>.
10. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів від 1 квітня 2014 р. № 333-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
12. Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р. № 92-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D1%80>.
13. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади. Практичний посібник / [Н. В. Васильєва, Н. М. Гринчук, Т. М. Дерун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – Київ : – 2017. – 117 с. URL : <http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Місцевий-бюджет-ОТГ.pdf>
Дерун Т. М. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / Т. М. Дерун. – Київ : АМУ, 2015. – 40 с. URL : <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/posibnyk.tergrweb.pdf>
14. Децентралізація. Місцеві бюджети об'єднаних територіальних громад : фін.-аналіт. матеріали / Каб. Міністрів України, М-во регіон. розвитку, буд-ва та ЖКГ України ; підгот. Я. М. Казюк ; консультац. підтримка Я. Джийкіч. – [Київ : б. в.], 2016. – 190 с.

- Муніципальні фінанси: навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 360 с. URL : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12250/1/Муніципальні%20фінанси%20%282015%29.pdf>
15. Наталенко Н. В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль) / Н. В. Наталенко. – Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 72 с.
 16. Ніколаєва О. М. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О. М. Ніколаєва. – К.: ЦУЛ, 2013. – 354 с.
 17. Осадчук С. В. Бюджетна децентралізація: стан і перспективи / С. В. Осадчук [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-3/doc/3/15.pdf>.
 18. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування: навч. посіб. / В. В. Мамонова [та ін.]; за заг. наук. ред. М. М. Білинської. – Київ: НАДУ, 2014. – 200 с.
 19. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія / за наук. ред. В. С. Загорського. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 238 с.
 20. Ткачук А. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад / А. Ткачук, Н. Наталенко. – Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 76 с.
 21. Фінанси об'єднаних територіальних громад / Стасишин А.В., Татарин Н.Б. та ін.; за заг. ред. Н.С. Ситник. – Львів: Видавництво “Апріорі”, 2019. – 533 с.

Додаткова література

- Алексєєв І. В. Бюджетна система: навч. посіб. / І. В. Алексєєв. – К. : Ліра-К, 2010. – 376 с.
- Буряк П.Ю., Смолінська С.Д., Татарин Н.Б. Фінанси: Підручник. – К.: «Хай – Тек Прес», 2010. – 329с.
- Василик О.Д. Теорія фінансів. – К.: Центр видавничої літератури, 2005.
- Говорушко Т. А. Бюджетна система: навч. посіб. / Т. А. Говорушко. – К. : Ліра-К, 2014. – 296 с.
- Кириленко О.П. Муніципальні фінанси: [навчальний посібник]. / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. – Тернопіль: Астон. – 2015. – 36-45 с.
- Клівіденко Л. М. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів і шляхи їх вирішення / Л. М. Клівіденко, Л. В. Якимчук // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2016. – № 7.
1. Нескорородева І. І. Бюджетна система в структурно-логічних схемах / І. І. Нескорородева. – К. : Ліра-К, 2012. – 176 с.
 - Рева Т.М. Місцеві фінанси: [навчальний посібник] / Т.М. Рева, К.Ф. Ковальчук, Н.В. Кучкова. – К.: ЦУЛ. – 2014.
 - Сунцова, О. О. Місцеві фінанси / О. О. Сунцова. – К.: ЦУЛ. – 2011.
 - Татарин Н.Б. Бюджетно-податкова політика: основні напрями удосконалення та забезпечення стабільності здійснення в Україні / Татарин Н.Б. // «Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка», 2016. – Т. 21. Вип. 2. – С. 174-178.
 - Татарин Н.Б., Войтович В.В. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування / Татарин Н.Б., Войтович В.В. // Наукове періодичне видання «Науковий вісник Ужгородського національного університету». Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство», 2017. – Випуск 11. – С. 159-163.
 2. Татарин Н.Б., Голік В.І. Місцеві бюджети як основа самостійності місцевого самоврядування / Татарин Н.Б., Голік В.І. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». Збірник наукових праць, 2017. Випуск 23. – Частина 2. – С. 72-76.
 3. Татарин Н.Б., Муляр В.І. Проблеми формування та використання коштів місцевих бюджетів / Татарин Н.Б., Муляр В.І. // Електронне наукове фахове видання «СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ». – Випуск 2 (07) 2017. – С.

- 111-115. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://easterneurope-bm.in.ua/index.php/7-2017-ukr>
4. Татарин Н.Б., Джуган Л.Б. Місцеві бюджети в контексті фінансової децентралізації / Татарин Н.Б., Джуган Л.Б. // Економіка. Фінанси. Право. Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. – № 1/3'2018. – С. 25-29.
 5. Татарин Н.Б., Михалюк О.В. Бюджетна децентралізація як шлях до зміцнення фінансової самостійності місцевого самоврядування / Татарин Н.Б., Михалюк О.В. // «БІЗНЕС-НАВІГАТОР». – Випуск 2 (45)/2018. – С. 117-120.
 6. Татарин Н.Б., Пупко І.В. Формування місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації / Татарин Н.Б., Пупко І.В. // Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». – Випуск. – 29/ 2018. / – С. 85-90.
 7. Татарин Н.Б., Снітко С.О. Формування об'єднаних територіальних громад як ключовий фактор децентралізації фінансових ресурсів / Татарин Н.Б., Снітко С.О. // «Економіка та суспільство». – Випуск №16. – 2018. – С. 822-826. http://economyandsociety.in.ua/journal/16_ukr/125.pdf
 8. Татарин Н.Б., Негода І.І. Бюджетування в Україні: становлення та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Н.Б. Татарин, І.І. Негода // Інфраструктура ринку. – 2018. – №24. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/24-2018>
 9. Чала Н. Д. Бюджетна система: навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. – К. : Знання, 2010. – 223 с.
 10. Федосов В. М. Бюджетна система: підручник / В. М. Федосов. – К. : Ліра-К, 2012. – 871 с.
 11. Федосов В.М. Теорія фінансів / За ред. В.М. Федосова, С.І.Юрія. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
 12. Шевчук Н.Ю. Структура видатків місцевих бюджетів України та особливості їх побудови / Н. Ю. Шевчук // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5.

Періодичні видання

1. Актуальні проблеми економіки
2. Баланс-Бюджет
3. Бюджетна бухгалтерія
4. Економіка України
5. Економіка, фінанси, право
6. Економіст
7. Казна України
8. Регіональна економіка
9. Світ фінансів
10. Сталий розвиток економіки
11. Фінанси України

Ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної ради України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk>
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національного банку України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

5. Офіційний сайт Асоціації українських банків – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://aub.org.ua>
6. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
7. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>
8. Офіційний сайт Державної казначейської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.treasury.gov.ua
9. Офіційний сайт Держкомстату України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг – <https://www.nfp.gov.ua>
11. Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua>
12. Сайт «Децентралізація влади» – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: decentralization.gov.ua/
13. Сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]: – Режим доступу: www.ibser.org.ua
14. Сайт газети «Голос України». [Електронний ресурс] - режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/255545>
15. Електронна версія газети «Цінні папери України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.finmarket.info/securities_paper/
16. Офіційні сайти обласних державних адміністрацій.